ПРОБЛЕМИ З ВИПЛАТОЮ ПЕНСІЙ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМ ОСОБАМ У ТРАВНІ–ЧЕРВНІ 2018 РОКУ

Аналіз звернень на Гарячу лінію «Донбас СОС»[1]

Із 4 травня на Гарячу лінію громадської організації «Донбас СОС» (далі – Організація) почали надходити повідомлення від внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) з різних регіонів про те, **що тим пенсіонерам, яким мала бути виплачена пенсія на початку травня, її не виплатили**. При цьому, звернувшись до своїх управлінь Пенсійного фонду України, ВПО отримують інформацію, що «до особливого розпорядження пенсію ВПО не будуть виплачувати». Деякі управління Пенсійного фонду України вказують, що «заморозили пенсію всім ВПО. Це урядова вказівка» та «**пенсії не буде, оскільки готуються зміни до Постанови № 365**»[2].

[1] – Дані отримано за аналізом звернень на Гарячу лінію в рамках проекту Міжнародної організації з міграції «Сприяння відбудові та сталому розв'язанню проблем внутрішньо переміщених осіб та постраждалого від конфлікту населення в Україні» за підтримки Європейського Союзу.

[2] – Постанова Кабінету Міністрів України від 8 червня 2016 р. № 365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам» (далі – Постанова № 365)

СУПЕРЕЧЛИВІ ВІДПОВІДІ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ

5 травня на звернення пенсіонерів з числа ВПО Пенсійний фонд України на своєму офіційному сайті інформує, що у зв'язку з технологічними змінами механізму проведення верифікації отримувачів пенсійних виплат змінилися строки виготовлення виплатних документів на першу декаду травня для пенсіонерів із числа ВПО. При цьому **в Пенсійному фонді України стверджують, що всі пенсії, на виплату яких особи мають право, будуть виплачені у травні в повному обсязі**.

За результатами місяця, дійсно, частина громадян, які звернулися до Організації, підтвердила, що отримали пенсію із затримкою. Однак частина із них пенсію так і не отримали, при цьому вони зіткнулися із вимогою подати або заяву на відновлення пенсійних виплат, або повний пакет документів для оформлення пенсійних виплат.

В офіційній відповіді на запит Організації Пенсійний фонд України не повідомляє про зміни процедур у процесі перевірки ВПО, а посилається на процедури в межах Постанови № 365. Однак у відповіді до пенсіонера одне з управлінь Пенсійного фонду України вказує, що «пенсію було частково призупинено у зв'язку з технологічними змінами процесу проведення верифікації».

На прес-конференції 12 червня директор Головного управління Пенсійного фонду в Донецькій області інформує, що в Донецькій області на обліку зараз перебуває 1,1 млн пенсіонерів, зокрема й 485 тис. ВПО. Із них у травні пенсію отримали менше половини зареєстрованих ВПО – всього 204 тис.

За офіційними даними Міністерства фінансів, в квітні-травні 2018 року за результатами верифікації інформації, пов'язаної з виплатами ВПО, Пенсійному Фонду направлено 23 519 рекомендацій зупинення (припинення) державних виплат за критерієм «Тривала відсутність» (понад 60 днів) особи за місцем проживання (за даними системи Аркан).

ЧИ ПРАВОМІРНЕ ПРИПИНЕННЯ ВИПЛАТИ ПЕНСІЇ?

Відповідно до Порядку здійснення контролю за проведенням соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам за місцем їх фактичного проживання/перебування, затвердженого Постановою № 365, у п. 4 передбачено підстави для проведення додаткової перевірки отримувача соціальних виплат. Додатково перевірка проводиться за наявності інформації про повернення ВПО на тимчасово окуповану територію України, до населених пунктів на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, чи її виїзду за кордон, або отримання такої інформації від Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Національної поліції України, Державної міграційної служби України, інших органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань,

волонтерських, благодійних організацій, інших юридичних і фізичних осіб, що надають допомогу ВПО. Однак по відношенню до виплати пенсії, припинення виплат є неправомірним та успішно оскаржується в судах, а весь Порядок здійснення контролю відповідно до Постанови 365 нещодавно був визнаний незаконним відповідно до рішення Київського апеляційного адміністративного суду в справі №826/12123/16.

Серед громадян, яким припинили виплату пенсії у травні, є особи, які виїжджали на короткий строк за кордон або на тимчасово окуповану територію, не перевищуючи термін у 60 днів, або не виїжджали взагалі. При цьому такі громадяни не отримували повідомлень про перевірку, а дізналися про припинення виплати пенсій вже постфактум. До такої категорії громадян потрапив Ігор Козловський, український вчений, колишній полонений, який їздив за кордон, щоб свідчити про злочини, які чинить Росія на тимчасово окупованій території.

НЕОЧІКУВАНІ ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ

25 квітня 2018 р. було прийнято постанову Кабінету Міністрів України № 335 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 8 червня 2016 р. № 365». Вона суттєво порушує права ВПО та не пройшла громадські обговорення. Утім, зазначена постанова набирає чинності з дня її офіційного опублікування.

Зміни передбачають:

1. Управління Пенсійного фонду України мають пересилати електронну справу протягом п'яти робочих днів із дня отримання такого запиту.

2. Орган, що здійснює соціальні виплати, на підставі рішення комісії призначає (відновлює) таку соціальну виплату з місяця, у якому надійшла заява від ВПО. Суми соціальних виплат, які не виплачені за минулий період, тепер будуть виплачуватися на умовах окремого порядку, визначеного Кабінетом Міністрів України. Однак порядок не затверджений і, відповідно, на практиці можна очікувати, що при зверненні щодо відновлення виплат ВПО будуть відмовляти виплачувати недоотримані суми пенсії та соціальних виплат, посилаючись на відсутність нового порядку.

3. Соціальні виплати в порядку Постанови № 365 припиняються за рішенням комісій або органів, що здійснюють соціальні виплати.

Наведені вище зміни, як і сама Постанова № 365, є такими, **що суперечать Конституції України та основним профільним законам**, які встановлюють порядок виплати пенсії та соціальної допомоги всім

громадянам України, **адже пенсія не може бути прирівняна до соціальних виплат** та її невиплата не може регулюватися підзаконними актами всупереч профільному законодавству та дискримінувати певну категорію громадян.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Пенсійному фонду України – поновити виплати пенсії тим особам, яким вони були незаконно припинені у травні-липні 2018 р.
2. Пенсійному фонду України – надати роз'яснення щодо технологічних змін процесу проведення верифікації, а також підстав невиплати пенсії громадянам, які не виїжджали за кордон або не виїжджали на тимчасово окуповану територію більше ніж на 60 днів.
3. Кабінету Міністрів України, Міністерству соціальної політики України необхідно якнайшвидше прийняти Порядок отримання суми пенсії, соціальних виплат, які не виплачені за минулий період, що має відповідати чинному законодавству України та не містити дискримінаційний характер.
4. Кабінету Міністрів України, Міністерству соціальної політики України – нагальним є затвердити альтернативну систему призначення та контролю за соціальними виплатами, відкріпивши необхідності ставати на облік ВПО для отримання пенсійних виплат.

За більш детальною інформацією звертайтесь:
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ДОНБАС СОС»
0 800 309 110

Матеріал підготовлений у рамках проекту «Правова підтримка та адвокація проблем жителів Донецької та Луганської областей», який реалізується за підтримки Міністерства закордонних справ Чеської Республіки. Інформація та погляди, викладені в даному дайджесті є думкою авторів і не обов'язково відображають офіційну позицію Міністерства закордонних справ Чеської Республіки